

**Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар
М.Б. Боднар
«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Польська мова і література)**

освітньо-професійна програма **«Середня освіта (Мова і література) (польська)»**

Поляк І.П. Робоча навчальна програма з ОК «Вступ до мовознавства» [для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Польська мова і література) за освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Середня освіта (Мова і література) (польська)»]. Кременець, 2021 р. 18 с.

Розробник:

Поляк І.П., кандидат філологічних наук, старший викладач.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання.

Протокол №1 від 31 серпня 2021 року.

Завідувач кафедри української мови
і літератури та методик їх навчання

Р.О. Дубровський

1. Вступ

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» є однією із засадничих та ключових професійно-орієнтованих нормативних дисциплін для спеціальності 014.02 Середня освіта (Польська мова і література), яка викладається на I курсі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативний компонент	
Модулів – 1	Спеціальність: 014.02 Середня освіта (Польська мова і література)	Курс	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: академічне есе		Семестр	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 ; самостійної роботи студента – 3,3	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Мова і література) (польська)	Семінарські	
		18 год.	4 год.
	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		54 год.	82 год.
	Форма контролю		залік

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 38% до 62%;

для заочної форми навчання – 9% до 91%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Вступ до мовознавства» передувє іншим лінгвістичним дисциплінам у системі освітньо-професійної підготовки вчителя. Мета дисципліни – допомогти студентам опанувати теоретико-методологічні засади мовознавчої науки, навчити аналізувати, узагальнювати та зіставляти фонетичні, лексичні, граматичні,

фразеологічні явища та процеси на матеріалі різних мов.

Основні завдання курсу:

- ознайомити студентів з теоретико-категоріальним апаратом і методологією лінгвістики;
- розглянути питання походження, розвитку, класифікації мов світу;
- з'ясувати особливості функціонування мови як цілісної системи загалом та різних її рівнів та одиниць зокрема;
- сформуванню наукове розуміння сутності мови як суспільно-динамічного явища;
- підготувати студентів до сприйняття матеріалу інших філологічних дисциплін шляхом формування системи пропедевтичних знань;
- удосконалити інформаційну культуру студентів (уміння працювати зі словниками, підручниками, хрестоматіями, додатковою літературою та з Інтернет-джерелами тощо);
- поглибити навички критичного мислення під час роботи зі спеціальною літературою.

Програмою дисципліни передбачено ознайомлення студентів на **лекційних заняттях** з теоретичними засадами мовознавства як науки, що створить передумови для свідомого вивчення дисциплін філологічного циклу.

Мета **семінарських занять** полягає не лише в оцінюванні рівня знань студентів, але й у поглибленні розуміння основних мовознавчих термінів і питань, формуванні навичок практичного аналізу мовного і мовленнєвого матеріалу на матеріалі різних мов, а також уміння узагальнювати, систематизувати, верифікувати припущення, порівнювати та робити висновки щодо ключових положень лінгвістики.

Самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності й спрямована на повторення та закріплення пройденого матеріалу, засвоєння нового матеріалу, застосування здобутих знань на практиці. Самостійна робота реалізується через вивчення окремих тем, що винесені на самостійне опрацювання, аналіз наукових першоджерел, розв'язання поданих у посібнику практичних завдань до кожного семінарського заняття, підбір прикладів із рідної та іноземної мови для ілюстрації теоретичного матеріалу, укладання таблиць, схем, відео-презентацій для унаочнення вивченого матеріалу.

Індивідуальна робота є важливою складовою навчального предмета, що дозволяє зорієнтувати студентів на науково-дослідну, пошукову роботу та проблемно-орієнтоване навчання із Вступу до мовознавства, а також сприяє реалізації творчих можливостей та застосуванню здобутих знань на практиці.

Кінцевою метою даного курсу є формування наукового лінгвістичного світогляду студентів і лінгвістичної компетенції, що сприятиме подальшій навчальній і науковій роботі.

Програма курсу складає один модуль-блок, що ставить за мету системний опис мови. У модулі розглядаються такі питання:

- 1) загальні питання мовознавства;
- 2) системний характер мови.

Вивчення курсу «Вступ до мовознавства» спрямоване на формування у

студентів таких професійних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час навчання польської мови, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти; наявність *soft skills*, які дозволяють дотримуватися правил академічної доброчесності, бути успішними, комунікативними, відповідальними, працювати на управлінських посадах і в команді, вміння вирішувати конфліктні ситуації, управляти власним часом і дотримуватися реченців, здатність переносити набуті навички на сферу професійної діяльності та застосовувати їх у позапрофесійному контексті.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність навчатися та самонавчатися, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

ЗК3. Здатність до усного та письмового спілкування українською мовою з професійних питань.

ЗК5. Здатність застосовувати знання на практиці.

ЗК8. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК1. Здатність до застосування сучасних методологічних, наукових і практичних основ предметної спеціалізації, наукових методів пізнання в освітньому процесі, здатність використовувати інновації у професійній діяльності та застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Результати навчання (РН):

Після завершення курсу студент повинен:

РН3. Визначати сутність процесів навчання й виховання у середній школі, їх психолого-педагогічні основи в загальних поняттях та термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

РН4. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти реального освітнього процесу та використовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з методики навчання іноземної мови та психолого-педагогічних дисциплін, презентувати його результати.

РН7. Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення

актуальних проблем організації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.

РН8. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері дисциплін загальної та професійної підготовки при розв'язанні практичних соціально-професійних та лінгводидактичних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

РН13. Планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі набутих компетентностей із дисциплін професійної підготовки.

РН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами дисциплін професійної підготовки з обраної спеціальності та спеціалізації.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства.

Тема 1. Мовознавство як наука. Мова, мовлення, мислення. Предмет мовознавства. Практичне та теоретичне значення мовознавства. Виникнення мовознавства як науки. Зв'язок мовознавства з іншими науками. Функції мови. Методи дослідження мови. Синхронія та діахронія. Знак, знакова система й семіотика. Дихотомія «мова» та «мовлення»: історичний аспект і сучасний стан. Мова та мислення.

Тема 2. Походження та сутність мови. Мова й суспільство. Проблема походження мови. Теорії та гіпотези походження мови. Природа та сутність мови. Соціальна природа мови. Форми існування мови: літературна мова, загальнонародна мова, койне, піджин, креольська мова, діалект. Закономірності розвитку мов. Розвиток і функціонування мов у різні історичні епохи. Вплив суспільства на розвиток і функціонування мови. Мовні ситуації та мовна політика. Національна мовна політика.

Тема 3. Мови світу. Генеалогічна та типологічна класифікації мов. Принципи класифікації мов світу. Генеалогічна класифікація мов. Індоевропейська сім'я мов. Типологічні класифікації мов. Типологічна класифікація мов на морфологічному рівні. Типологічна класифікація мов Дж. Грінберга. Синтаксична типологія І. І. Мещанинова.

Змістовий модуль 2. Системний характер мови.

Тема 4. Мова як система. Поняття системи і структури мови. Мовні рівні. Одиниці мови, їх функції. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні відношення між одиницями мови. Зміни на різних рівнях мовної структури. Розділи мовознавства, що вивчають систему та структуру мови.

Тема 5. Фонетика. Фонетика як розділ науки про мову. Фази артикуляції. Аспекти вивчення звуків мови. Поняття фонем. Функції фонем. Зіставна характеристика звука та фонем. Класифікація звуків. Фонетичні одиниці. Фонетичні процеси. Фонологічна система. Орфоепія. Транскрипція.

Транслітерація.

Тема 6. Граматика. Морфеміка. Граматика. Морфологія, синтаксис, словотвір. Граматичне значення. Типи граматичних значень. Способи вираження граматичних значень. Граматична форма слова. Граматична категорія. Типи граматичних категорій. Лексико-граматичні розряди. Морфеміка як розділ мовознавства. Поняття про морфему. Види морфем.

Тема 7. Частини мови. Словосполучення. Речення. Частини мови. Критерії виокремлення частин мови. Характеристика основних частин мови. Зіставна характеристика частини мови в різних мовах світу. Словосполучення. Типи словосполучень. Типи синтаксичних зв'язків. Проблема визначення речення. Специфічні ознаки речення. Актуальне членування речення.

Тема 8. Лексико-семантична система мови. Лексикологія як розділ мовознавства. Проблема визначення слова. Співвідношення «слова» й «лексеми». Порівняльна характеристика слова та морфеми. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слів. Лексико-семантична система мови. Типи відношень у лексиці. Лексико-семантичні категорії: полісемія, омонімія, синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія, конверсія. Словниковий склад мови. Історичні зміни в лексичній системі мови.

Тема 9. Фразеологія. Лексикографія. Фразеологія як розділ мовознавства. Поняття про фразеологізм, його основні ознаки. Проблема класифікації фразеологізмів. Семантичний підхід до класифікації фразеологізмів. Структурна класифікація фразеологізмів. Класифікація фразеологічних одиниць за походженням (генетична класифікація). Лексикографія як розділ мовознавства. Типи словників.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства.										
Тема 1. Мовознавство як наука. Мова, мовлення, мислення.	10	2	2		6	11	1	1		9
Тема 2. Походження та сутність мови. Мова і суспільство.	11	2	2		7	10				10
Тема 3. Мови світу. Генеалогічна та типологічна класифікації мов.	11	2	2		7	11	1	1		9
Разом за змістовим модулем 1	32	6	6		20	32	2	2		28

Змістовий модуль 2. Системний характер мови.										
Тема 4. Мова як система.	10	2	2		6	10	1			9
Тема 5. Фонетика.	10	2	2		6	9				9
Тема 6. Граматика. Морфеміка.	10	2	2		6	9				9
Тема 7. Частини мови. Словосполучення. Речення.	10	2	2		6	11	1	1		9
Тема 8. Лексико-семантична система мови.	9	2	2		5	9				9
Тема 9. Фразеологія. Лексикографія.	9	2	2		5	10		1		9
Разом за змістовим модулем 2	58	12	12		34	58	2	2		54
Усього годин	90	18	18		54	90	4	4		82

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мовознавство як наука. Мова, мовлення, мислення.	2	1
2	Походження та сутність мови. Мова і суспільство.	2	
3	Мови світу. Генеалогічна та типологічна класифікації мов.	2	1
4	Структура мови. Рівні мови.	2	1
5	Фонетика.	2	
6	Граматика. Морфеміка.	2	
7	Частини мови. Словосполучення. Речення.	2	1
8	Лексико-семантична система мови.	2	
9	Фразеологія. Лексикографія.	2	
	Усього	18	4

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мовознавство як наука. Мова, мовлення, мислення. Предмет мовознавства. Практичне та теоретичне значення мовознавства. Виникнення мовознавства як науки. Зв'язок мовознавства з	2	1

	іншими науками. Функції мови. Методи дослідження мови. Синхронія та діахронія. Знак, знакова система й семіотика. Дихотомія «мова» та «мовлення»: історичний аспект і сучасний стан. Мова та мислення.		
2	Походження та сутність мови. Мова і суспільство. Проблема походження мови. Теорії та гіпотези походження мови. Природа та сутність мови. Соціальна природа мови. Форми існування мови: літературна мова, загальнонародна мова, койне, піджин, креольська мова, діалект. Закономірності розвитку мов. Розвиток і функціонування мов у різні історичні епохи. Вплив суспільства на розвиток і функціонування мови. Мовні ситуації та мовна політика. Національна мовна політика.	2	
3	Мови світу. Генеалогічна та типологічна класифікації мов. Принципи класифікації мов світу. Генеалогічна класифікація мов. Індоевропейська сім'я мов. Типологічні класифікації мов. Типологічна класифікація мов на морфологічному рівні. Типологічна класифікація мов Дж. Грінберга. Синтаксична типологія І. І. Мещанинова.	2	1
4	Структура мови. Рівні мови. Поняття системи і структури мови. Мовні рівні. Одиниці мови, їх функції. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні відношення між одиницями мови. Зміни на різних рівнях мовної структури. Розділи мовознавства, що вивчають систему та структуру мови.	2	
5	Фонетика. Фонетика як розділ науки про мову. Фази артикуляції. Аспекти вивчення звуків мови. Поняття фонем. Функції фонем. Зіставна характеристика звука та фонем. Класифікація звуків. Фонетичні одиниці. Фонетичні процеси. Фонологічна система. Орфоепія. Транскрипція. Транслітерація.	2	
6	Граматики. Морфеміка. Граматики. Морфологія, синтаксис, словотвір. Граматичне значення. Типи граматичних значень. Способи вираження граматичних значень. Граматична форма слова. Граматична категорія. Типи граматичних категорій. Лексико-граматичні розряди. Морфеміка як розділ мовознавства. Поняття про морфему. Види морфем.	2	
7	Частини мови. Словосполучення. Речення. Частини мови. Критерії виокремлення частин мови. Характеристика основних частин мови. Зіставна характеристика частини мови в різних мовах світу. Словосполучення. Типи словосполучень. Типи	2	1

	синтаксичних зв'язків. Проблема визначення речення. Специфічні ознаки речення. Актуальне членування речення.		
8	Лексико-семантична система мови. Лексикологія як розділ мовознавства. Проблема визначення слова. Співвідношення «слова» й «лексеми». Порівняльна характеристика слова та морфеми. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слів. Лексико-семантична система мови. Типи відношень у лексиці. Лексико-семантичні категорії: полісемія, омонімія, синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія, конверсія. Словниковий склад мови. Історичні зміни в лексичній системі мови	2	
9	Фразеологія. Лексикографія. Фразеологія як розділ мовознавства. Поняття про фразеологізм, його основні ознаки. Проблема класифікації фразеологізмів. Семантичний підхід до класифікації фразеологізмів. Структурна класифікація фразеологізмів. Класифікація фразеологічних одиниць за походженням (генетична класифікація). Лексикографія як розділ мовознавства. Типи словників.	2	1
	Усього	18	4

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів включає:

- підготовку теоретичних питань курсу, критичне осмислення основної та додаткової літератури, першоджерел;
- вивчення тем, що винесені на самостійне опрацювання;
- виконання практичних завдань;
- відповіді на запитання для самоконтролю;
- підбір прикладів рідної та іноземної мови для ілюстрації теоретичного матеріалу;
- перегляд відео-фрагментів;
- укладання таблиць, схем, відеопрезентацій тощо.

Теми, що винесені на самостійне опрацювання

1. Письмо, передумови виникнення та етапи розвитку.
2. Графіка та орфографія.
3. Літературна мова та просторіччя. Мовні норми.
4. Функціональна типологія мов.
5. Активні та пасивні органи мовлення.
6. Словотвір як розділ мовознавства.
7. Типологія речень.

8. Стилiстична класифiкацiя лексики.
9. Фразеологiя. Лексикографiя.

Критерiї оцiнювання самостiйної роботи

Оцiнювання результатiв самостiйної роботи студента вiдбувається пiд час:

- семiнарських занять;
- у процесi тестового контролю;
- у процесi семестрового контролю.

Знання студентiв оцiнюється з самостiйної роботи за наступними критерiями:

1-2 бали – студент виявляє знання i розумiння основних положень навчального матерiалу, може поверхово аналізувати подiї, процеси, явища i робити певнi висновки; вiдповiдь його правильна, але недостатньо осмислена; самостiйно вiдтворює бiльшу частину навчального матерiалу; вiдповiдає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вмiє застосовувати знання при розв'язуваннi задач за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо повними, вiн вiльно застосовує вивчений матерiал у стандартних ситуацiях, логiчно висвітлює подiї з точки зору смислового взаємозв'язку, умiє аналізувати, встановлювати найсуттєвiшi зв'язки i залежностi мiж явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну дiяльнiсть. Вiдповiдь повна, логiчна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

4 бали – студент володiє глибокими i мiцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуацiях; може визначати тенденцiї та протирiччя процесiв; робить аргументованi висновки; критично оцiнює окремi новi факти, явища, iдеї; використовує додатковi джерела та матерiали; самостiйно визначає окремi цiлi власної навчальної дiяльностi; вирiшує творчi завдання; вiдрiзняє упереджену iнформацiю вiд об'єктивної; здатен сприйняти iншу позицiю як альтернативну.

5 балiв – студент має системнi, дiєвi знання, виявляє неординарнi творчi здiбностi у навчальнiй дiяльностi, користується широким арсеналом засобiв-доказiв своєї думки, вирiшує складнi проблемнi завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вмiє ставити i розв'язувати проблеми, самостiйно здобувати i використовувати iнформацiю, виявляє власне ставлення до неї; самостiйно виконує науково-дослiдну роботу; логiчно i творчо викладає матерiал в уснiй та письмовiй формi.

9. Iндивiдуальне науково-дослiдне завдання (IНДЗ)

Основною метою iндивiдуального науково-дослiдного завдання є активiзацiя набутих студентами знань з теоретичних основ лiнгвiстики, удосконалення вмiнь та навичок здiйснення лiнгвiстичного аналізу, а також застосування лiнгвометодологiї на конкретному мовному та мовленнєвому матерiалi. Iндивiдуальна навчальна робота покликана розвинути практичнi навички роботи студентiв зi спецiальною науковою лiтературою, орієнтувати їх

на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та поглиблене вивчення теоретичних і практичних питань дисципліни «Вступ до мовознавства» з метою формування загальнолінгвістичної компетенції майбутніх вчителів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає підготовку **академічного есе** обсягом 9-10 сторінок друкованого тексту формату А-4 з певної лінгвістичної проблеми з опрацюванням першоджерел (монографій, статей, авторефератів та лексикографічної літератури).

Академічне есе повинно бути написаним в офіційно-діловому стилі та містити такі структурні елементи: вступна частина (окреслюється проблематика та термінологічний апарат до теми), основна частина (виклад теоретичного матеріалу з теми та надання ілюстративних прикладів, що підтверджують задекларовані теоретичні положення), висновки, список використаної літератури та словник лінгвістичних термінів. Враховується також обізнаність з літературою з даного предмета, коректність покликань, правильність оформлення бібліографії, творчий підхід та логічність викладу матеріалу.

Орієнтовна тематика академічних есе

1. Штучні комунікативні знакові системи: різновиди та функції.
2. Спілкування тварин (папуги, дельфіни, бджоли).
3. Мова жестів.
4. Штучна мова: історія виникнення та принципи організації.
5. Українська мова як єдина державна мова в Україні.
6. Історія становлення генеалогічної класифікації мов.
7. Тенденції розвитку міжнародних мов у сучасному світі.
8. Єдина міжнародна мова: міф чи реальність?
9. Корпусна лінгвістики: історія становлення, сучасний стан і перспективи.
10. Авторські корпуси: принципи укладання та шляхи використання.
11. Корпус текстів української мови.
12. Кількісний і якісний склад фонем у мовах світу.
13. Структура складу і типи складів.
14. Функції та типи наголосу в мовах світу.
15. Граматична категорія означеності / неозначеності.
16. Функції артиклів у мовах світу.
17. Граматична категорія роду у мовах світу.
18. Інтонація як засіб вираження граматичного значення.
19. Синтаксис мов світу.
20. Односкладні речення. Типи односкладних речень у різних мовах світу.
21. Мононегативні та полінегативні мови.
22. Лексика обмеженого стилістичного використання.
23. Паронімія. Різновиди паронімів.
24. Термін та його основні ознаки.
25. Національно-культурна семантика фразеологічних одиниць.
26. Історія виникнення лексикографії.
27. Перші українські словники.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

ІНДЗ необхідно оформити з дотриманням норм, властивих для цього виду письмових робіт, зокрема, список використаних праць укласти згідно з ustalеними бібліографічними вимогами.

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

Знання студентів оцінюється за наступними критеріями:

1-5 балів – студент має початковий рівень знань і механічно відтворює зміст відповідного параграфу підручника/посібника; копіює певне завдання без будь-яких власних висновків та узагальнень; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання; здатен з помилками й неточностями дати визначення основних понять; відповіді на додаткові питання непослідовні та нелогічні.

6-10 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; вміє застосовувати засвоєний матеріал у стандартних ситуаціях.

11-15 балів – студент уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити самостійні висновки; використовує додаткові джерела та матеріали.

16-20 балів – студент має системні, дієві знання, вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну щодо власної; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі.

10. Методи навчання

- лекція-діалог;
- проблемний виклад матеріалу;
- батл-дискусія;
- пояснення;
- метод спостереження й аналізу мовних фактів;
- організація самостійного пошуку матеріалу;
- робота з науковою літературою;
- використання мультимедійних і комп'ютерних технологій;
- аналіз відео-фрагментів;
- пояснювально-ілюстративний;

- репродуктивний;
- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод самостійної роботи учнів;
- інтерактивні методи (брейнстормінг, робота в командах, аналіз кейсів (кейс-стаді), сесія питання-відповідь).

11. Форми контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Використовуються такі методи контролю:

- усне опитування (індивідуальне, фронтальне) під час семінарських занять;
- перевірка конспектів першоджерел;
- оцінювання практичного виконання різноманітних завдань і вправ;
- заслуховування доповідей і академічних есе;
- презентація відео-презентацій;
- експрес-тести;
- підсумкова контрольна робота;
- співбесіда на екзамені.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» оцінюється за модульно-рейтинговою системою та складається із двох змістових модулів.

Максимальний рейтинговий бал студента за кожне **семінарське** заняття становить 5 балів.

Максимальний рейтинговий бал студента за **індивідуальне навчально-дослідне** завдання становить 20 балів.

Максимальний рейтинговий бал студента за підсумковий тест – 35 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
Лекції	Семінарські, практичні			
	45	20	35	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
67 – 74	D	задовільно	
60 – 66	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання відповідей студентів

Відповіді студентів оцінюються за такими критеріями:

1. Повне викладення теоретичного питання;
2. Надання необхідних дефініцій понять;
3. Вміння творчо аналізувати лінгвістичний матеріал і робити узагальнюючі підсумкові висновки;
4. Вміння зіставляти мовні явища в різних мовах, виявляючи специфіку відповідних явищ в обох мовах;
5. Коректне мовлення;
6. Змістовна, логічна, чітка побудова відповіді;
7. Граматично, лексичне та стилістично правильне мовне оформлення.

Оцінка **Відмінно** ставиться, якщо повністю розкрита тема змістового модуля, продемонстрована логічна послідовність викладу, хороший стиль. Оцінка **Відмінно** ставиться при наявності на сторінці до 4 несуттєвих орфографічних, граматичних або лексичних помилок.

Оцінка **Добре** передбачає невиконання однієї вимоги до змісту або однієї-двох вимог до форми. Допускається 5-6 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка **Задовільно** передбачає такі вимоги: невиконання 2-3 вимог до змісту або однієї вимоги до форми. Допускається до 9 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка **Незадовільно** передбачає невиконання 4-5 вимог до змісту та двох вимог до форми. Наявність у відповіді студента 10 та більше граматичних або лексичних помилок.

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення курсу представлено наступними навчально-методичними матеріалами:

- робоча програма;
- стислі конспекти лекцій (у т.ч. електронний варіант);
- відео-презентації до лекційних занять;
- питання до семінарських занять (у т.ч. електронний варіант);
- відео-презентації до семінарських занять;
- практичні завдання за тематикою змістових модулів (у т.ч. електронний варіант);
- тестові завдання (на паперових носіях, у системі КТС);
- індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- електронні версії інформаційного забезпечення зі списку рекомендованої літератури (базової та допоміжної).

14. Рекомендована література

Основна література

1. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства. Короткий нарис : навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ : Вища школа, 2006. 144 с.
2. Вступ до мовознавства : підручник / І. О. Голубовська, С. М. Лучканин, В. Ф. Чемес та ін. ; за ред. І. О. Голубовської. Київ : Академія, 2016. 320 с.
3. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навчальний посібник. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 288 с.
4. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : Академія, 2006. 336 с.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник для студентів ВНЗ. 2-ге вид. Київ : Академія, 2010. 368 с.
6. Левицький А. Е. Вступ до мовознавства : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 104 с.
7. Вступ до мовознавства (за вимогами кредитно-трансферної системи навчання) : навчально-методичний посібник для семінарських занять / автор-упорядник : Т. С. Семегин. Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2017. 140 с.
8. Швачко С. О. Вступ до мовознавства (курс лекцій) : посібник. Вінниця : Нова книга, 2006. 224 с.

Додаткова література

9. Демська О. Вступ до лексикографії : навч. посіб. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 266 с.
10. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд : монографія. Київ : НДІУ, 2007. 444 с.
11. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : монографія. 2-ге вид., вип. і доп. Донецьк : ДонНУ, 2007. 294 с.

12. Зорівчак Р. Боліти болем слова нашого.... Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 296 с.
13. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підручник. Київ : Академія, 2006. 424 с.
14. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ : Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2011. 135 с.
15. Мізін К. Порівняння у фразеології : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2009. 240 с.
16. Методи проведення лінгвістичних досліджень : навчально-методичний посібник. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 75 с.
17. Мова і мовознавство в духовному житті суспільства : монографія / відповід. ред. Т. В. Радзівська. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2007. 352 с.
18. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики : монографія. Київ : Світогляд, 2005. 315 с.
19. Перебийніс В. І. Традиційна та комп'ютерна лексикографія : навч. посіб. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2009. 218 с.
20. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля – К, 2008. 712 с.
21. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу. Київ : Спалах, 2004. 272 с.
22. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 494 с.

Лексикографічні джерела

1. Англо-український фразеологічний словник / уклад. К. Т. Баранцев]. 2-ге вид., випр. Київ : Знання, 2005. 1056 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь: Перун, 2004. 1440 с.
3. Зацний Ю. А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХ століття: англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2008. 360 с.
4. Знаки української етнокультури: словник-довідник / авт.-уклад. Віталій Вікторович Жайворонок. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
5. Краснобаєва-Чорна Ж. Сучасна українська фразеографія / довідник. Донецьк : ДонНУ, 2011. 93 с.
6. Левицький Ю. М. Людські мови : енциклопедичний довідник. Ч. 1. Монреаль, Львів, 2013. 1804 с.
7. Українська мова : Енциклопедія / Редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Рекомендовані Інтернет-ресурси до курсу

1.	www.mova.info	Лінгвістичний портал
2.	www.natcorp.ox.ac.uk	Британський національний корпус
3.	www.mova.info/corpus.aspx	Корпус текстів української мови
4.	www.uztranslations.com	Мовний портал
5.	www.miresperanto.com	Сайт есперантології та інтерлінгвістики
6.	www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського
7.	http://kulturamovy.univ.kiev.ua/	Інформаційно-довідкова система «Культура мови на щодень»
8.	www.ethnologue.com/	Сайт лінгвістичної організації SIL International
9.	http://linguist.univ.kiev.ua/museum/	Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні